

Helsingin kaupunki

www.hel.fi/ymk

> Asuminen ja ympäristö >
Luonto ja viheralueet

Keravanjoki

Helsingin pohjoisrajalla Vantaanjoen päähaarasta erkautuu itäsuuntaan Keravanjoki, joka kapeampana pikkujokena virtailee Tikkurilan läpi. Kirkonkylänkoski on sen kaunis koskipaikka patojäänteineen. Vieressä on Vantaan kaupungin puolella Helsingin pitäjän kirkonkylä. 1400-luvulta oleva Pyhän Laurin kirkko on pääkaupunkiseudun vanhin rakennus.

Vantaanjoen kaloja

Meritaimen

Taimen nousee Vantaaseen kutemaan sen sorapohjilla, joita on taimenen turvaksi rakennettu ja kunnostettu viime aikoina. Taimenissa on paljon istutettuja, joilta on leikattu pois rasvaevä, eli niiden pieni evä takaselässä puuttuu. Luonnonkalat, joilla on rasvaevä, on kalastusmääräysten mukaan vapautettava. Meritaimen luokitellaan äärimmäisen uhanalaiseksi lajiksi.

Vimpa

Särkikala vimpa on vaelluskala, joka nousee Vantaanjoen suulle ja itse jokeenkin toukokuussa. Aikoinaan sitä kalastettu lippoamalla ja käytetty suolakalana.

Turpa

Turpa elää Vantaanjoessa ja sen suualueella meressä. Se voi kasvaa parikiloiseksikin, ja se tarttuu uistimeen ja perhoon.

Törö

Vantaanjoen töröä on kutsuttu slanginimellä kivari, kivinilkasta väännettynä. Törö on savisten virtaavien vesien pieni särkikala, joka ”töröttää” pohjassa paikallaan.

Ankerias

Ankeriasta istutetaan Vantaanjoen vesistöön. Se on nykyään uhanalainen vaelluskala. Se kutee vain Atlantin Sargassomerellä. Jokiin ja sisävesiin se nousee kasvamaan, palatakseen sieltä Atlantille. Ankerias on pitkäikäisin kalamme, se voi elää 70 vuotta.

Nahkiainen

Nahkiainen nousee Vanhankaupunginkoskeen syksyllä ja talvehtii kosken kivikoissa. Isokoskelo kalastaa kosken nahkiaisia toisinaan talvella. Kutu on toukokuussa ja kudun jälkeen nahkiaiset kuolevat.

Suomen 26. suurin joki

Vantaajoen pituus on sata kilometriä. Sen päähaaran latva on Riihimäen vieressä Lallujärvessä 111 metriä merenpinnan yläpuolella. Joen valuma-alue on 1685 neliökilometriä ja pituudeltaan se on Suomen joistamme sijalla 26. Valuma-alueella asuu noin 1,1 miljoonaa ihmistä, ja tuosta näkökulmasta se on ”suurin” jokemme.

Vantaan virtaaman vaihtelu näkyy parhaiten koskipaikoissa. Vaihtelu on isoa ja muutokset nopeita. Vähäsateisina aikoina koski solisee lempeästi kivien välissä. Kun virtaama on pieni, veden väri on kirkasta. Pienimmillään virtaus vain noin yksi kuutio vettä sekunnissa. Tulva-aikaan virtaus on jopa 200 kuutiota sekunnissa. Silloin koskien kivet jäävät pauhaavan kuohun alle. Lumitalven jälkeen huhtikuussa ja sadekausina tulva voi nostaa joen pintaa parikin metriä. Silloin vesi muuttuu sameaksi, ruskeanharmaaksi, kun jokeen huuhtoutuu saviainetta jokivarren pelloilta. Tämä joki vie kuin hujauttamalla sadeveden mereen, koska joen varrella ei ole vettä varastoivia järviä, ja jokivarren savimaat eivät ime vettä.

Vantaanjoki jäätyy joka talvi. Lauhan talven jälkeen joen jäät sulavat ja häviävät huomamatta paikalleen. Ankan talven jälkeen joen jäidenlähtö on komea mutta nopeasti ohimenevä tapahtuma, kun isot jäälautat humautelevat ja murskautuvat Vanhankaupunginkoskeen. Jäälauttojen seilailua joen alajuoksulla kestää usein vain päivän tai pari.

Historiaa

Vantaanjoki on ikivanha kulkureitti, joka on yhdistänyt sisämaata mereen. Sen varrella asui Tallinnaan kauppaa tekeviä purjehtijoita jo ennen Helsingin perustamista. Joen taimenet houkuttelivat kalastajia Virosta asti, 1300-luvulla virolaiset Padisten luostarin munkit kalastivat täällä ja riitelivät paikallisten kanssa kalastusoikeuksista.

Joen varteen rakennettiin myllyjä ja sahoja, sitä käytettiin puutavaran uittoon. Talvisin joen jäätä pitkin meni hevostie ja joesta otettiin jäätä kesävarastoihin. Kesällä höyrypursiliikenne kulki joella. Teollisuus ja asutuksen jätevedet pilasivat jokea pahasti, joki oli saastumisen vuoksi heikoimmillaan 1960-luvulla. Vantaanjoen veden laatu on nykyisin tyydyttävä.

Helsinkiläiset joivat Vantaanjoen vettä 1876 - 1982. Vanhankaupungin vesilaitos on nykyään museona.

Teksti: Eero Haapanen
Valokuvat: Eero Haapanen, Petteri Hautamaa, Juha Syväranta
Helsingin kaupunginmuseo
Kuvitukset: Sakke Yrjölä
Mainostoinmisto RED, 2015

*Helsingin
luontoon!*

Vantaanjoki

Vantaan- joki

Taimenjoki ja
Helsingin syntysija

Verraton Vantaanjoki

Vantaanjoki on Helsingin suurin makean veden ympäristö. Komeimmat koskipaikat ovat jokisuun Vanhankaupunginkoski sekä kaupungin pohjoisrajalla oleva Pitkäkosken ja Ruutinkosken välinen alue. Joen kummankin puolen rantaa pitkin kulkee ulkoilureitti koko Helsingin alueella.

Koskipaikat

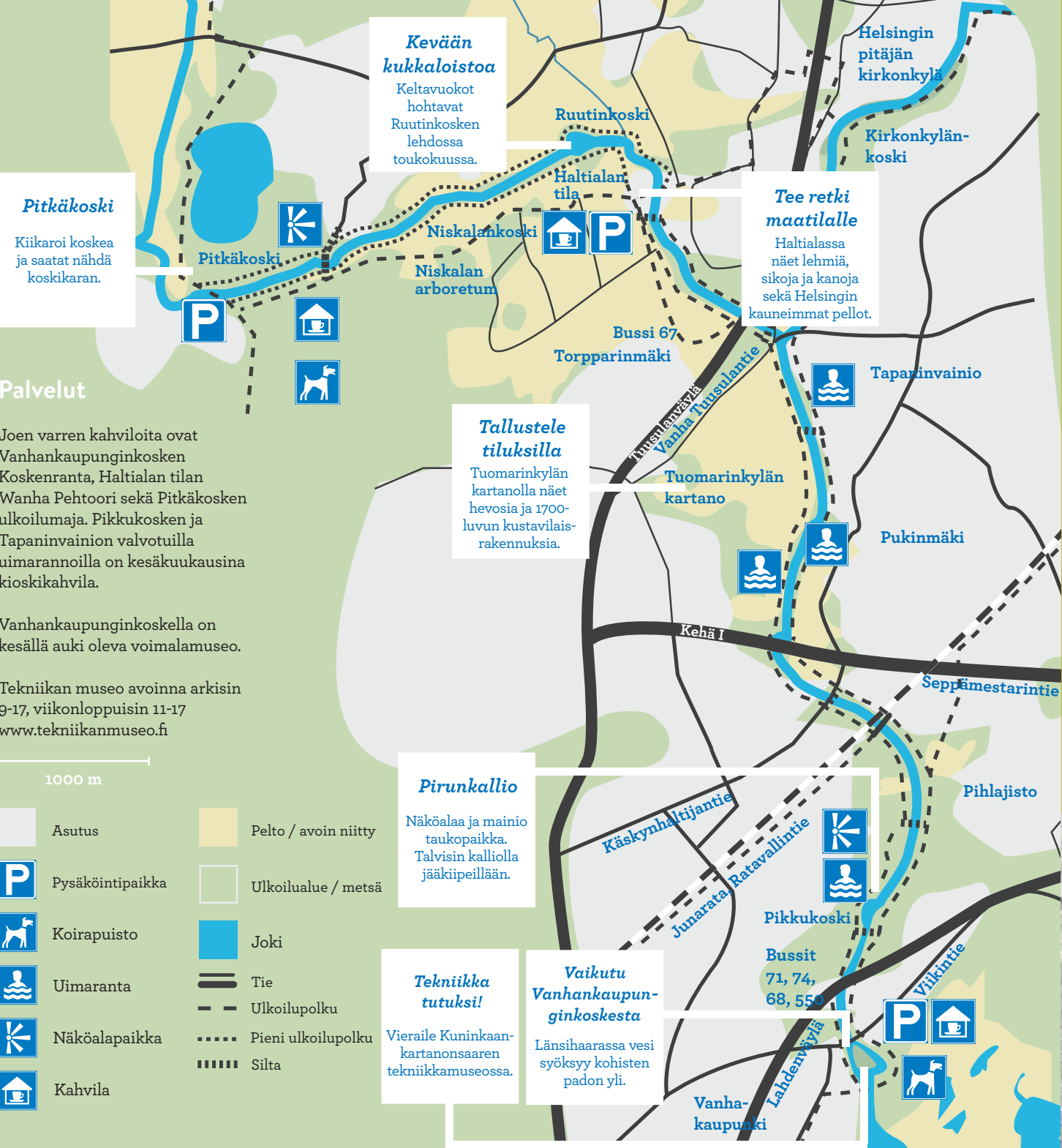
Joen suulla olevan Vanhankaupunginkosken pituus on 150 metriä ja putouskorkeus kuusi metriä. Vanhankaupunginkoski ja sen suvanto on kaupungin kuuluisin kalapaikka. Syksyisin jokeen nousee tuhansia taimenia. Kosken alla kutevat siiat.

Helsingin pohjoisrajalla olevan Pitkäkosken pituus on 1,1 kilometriä ja putouskorkeus viisi metriä. Nimensä mukainen pitkä koski on Helsingin erämaatumelmaisien paikka. Ympärillä humisevat rauhoitetun Pitkäkosken rinnelehdon isot kuuset ja haavat. Rinteillä kasvaa pähkinäpensaita. Virtapaikat jatkuvat peltojen läpi Ruutinkoskelle asti, jossa koskisuvanto laajenee pieneksi järveksi. Rauhoitetun Ruutinkosken rantalehdoissa kukkii toukokuussa keltavuokko ja käenrieska.

Talvella koskien sulapaikoissa sukeltelee koskikara. Sulan reunoilla näkee saukon jälkiä. Itse saukkoa näkee harvoin, kun se liikkuu eniten hämärissä.

Käytännöllisiä linkkejä:
Kalastusluvat:
www.hel.fi/kalastus

Kanoottien vuokraus Tapaninvainio, Uimarannantie:
www.melontaranta.fi

Mitä saa tehdä?

Vantaanjoessa voi uida paitsi uimarannoilta, myös laitureilta ja luonnonrannoilta. Joen töyräät ovat jyrkkiä, ja veden ääreen laskeutuminen onnistuu helpoimmin laitureilta ja rakennetuilta uimarannoilta. Veden laadusta kerrotaan Pikukosken ja Tapaninvainion valvotuilla uimarannoilla.

Joessa voi onkia, mutta koskialueilla onkiminen on kielletty. Uistelu ja perhokalastus on sallittua koskialueilla, joissa tarvitaan asianmukaiset luvat. Kosket ovat 11.9. - 15.11. kokonaan rauhoitettu kalastukselta.

Ruutinkosken ja Haltialan luonnonsuojelualueilla liikkuminen on sallittu vain polkureittejä pitkin.

Haltialan tilan pihassa on yleisögrilli, jonne tuodaan omat nuotiopuut.

Hitaasti virtaava joki

Vanhankaupunginkosken niskalta aina Haltialaan noin seitsemän kilometrin matkan joki virtailee hitaasti. Verkkaisesti virtaava joki muistuttaa järveä, ja sen virtaussuuntaa ei aina näe. Joella liikkuu kanoottimeloja.

Vantaassa elää runsaana uhanalaiseksi luokiteltu voolejokisimpukka. Vantaanjoen pääuoma on suojeltu Natura 2000 -alueena 59 kilometrin matkalta juuri sen ja saukon esiintymisen vuoksi. 5 - 10 senttimetrin kokoiseksi kasvava simpukka elää pohjaan kaivautuneena ja liikkuu vain vähän. Tämän virtavesissä elävän lajin kaikki yksilöt ovat rauhoitettuja. Suomessa tunnetaan vain parikymmentä voolejokisimpukkapaikkaa.

Jokisiaksikin ristitty ulpukka täyttää lehdillään Vantaanjoen laitoja. Pystykeiholehti ja sarjarimpi ovat muita näyttäviä vesikasveja. Joen rannat ovat satakielen tuomiviitoja ja paikoin reheviä lehtoja, joissa mustapääkerttu lurittelee.

Pikukosken uimarannan vieressä oleva jyrkkäseinäinen "Pirunkallio" on näköalapaikka. Kalliokiipeilijät harjoittelevat kalliojyrkän teellä myös talvella, jolloin seinämä on jäädytetty joesta pumpatulla vedellä.

Tuomarinkylän kartanolla aukeavat isot jokivarsipellot. Kartano puukujanteineen on idyllinen ratsastuspaikka. Haltialan pellot siitä pohjoiseen ovat Helsingin suurin peltoauekka. Tiklit, hempot ja pikkuvarpuset parveilevat Haltialan auringonkukkapelloilla. Haltialassa on kotieläintila, ylämaan karjaa ja lampaita laiduntaa jokivarressa. Haltialan tilan peltojen länsipuolella on rauhoitettu arboretum eli puulajipuisto, jossa kasvaa eksoottisia puita ja pensaita. Sen perusti 1900-luvun alussa kartanonherra Jacob Kavaleff. Arboretumista edelleen länteen alkavat Haltialan suuret metsäalueet, ensimmäisenä tulee vastaan vuonna 1984 rauhoitettu hämyisä aarnimetsä, jossa konkelopuut narahtelevat.